TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2011. gada 24. maijā *

Lieta C-61/08

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam, ko 2008. gada 13. februārī cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv G. Zavs [*G. Zavvos*] un H. Stēvlbeks [*H. Støvlbæk*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

ko atbalsta

Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste, ko pārstāv S. Osovskis [*S. Ossowski*], pārstāvis,

persona, kas iestājusies lietā,

* Tiesvedības valoda — grieķu.

pret

Grieķijas Republiku, ko pārstāv V. Hristians [*V. Christianos*], kā arī E. M. Mamuna [*E.-M. Mamouna*] un A. Samoni-Randu [*A. Samoni-Rantou*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja,

ko atbalsta

Čehijas Republika, ko pārstāv M. Smoleks [*M. Smolek*], pārstāvis,

Francijas Republika, ko pārstāv Ž. de Bergess [*G. de Bergues*] un B. Mesmērs [*B. Messmer*], pārstāvji,

Lietuvas Republika, ko pārstāv D. Krjaučūns [*D. Kriaučiūnas*] un E. Matuļonīte [*E. Matulionytė*], pārstāvji,

Slovēnijas Republika, ko pārstāv V. Klemenca [*V. Klemenc*] un Ž. Cilenšeka Bončina [*Ž. Cilenšek Bončina*], pārstāves,

Slovākijas Republika, ko pārstāv J. Čorba [*J. Čorba*] un B. Ricjova [*B. Ricziová*], pārstāvji,

personas, kas iestājušās lietā.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji A. Ticano [*A. Tizzano*], H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] (referents) un Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kasel*], tiesneši R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], E. Juhāss [*E. Juhász*], Dž. Arestis [*G. Arestis*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*], K. Toadere [*C. Toader*] un M. Safjans [*M. Safjan*],

ģenerāladvokāts P. Kruss Viljalons [*P. Cruz Villalón*],
sekretārs M. A. Godisārs [*M.-A. Gaudissart*], nodaļas vadītājs,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 27. aprīļa tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2010. gada 14. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Savā prasības pieteikumā Eiropas Kopienu Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka Grieķijas Republika, iecelšanu notāra amatā pakārtojot pilsonības nosacījumam un attiecībā uz šo amatu netransponējot Padomes 1988. gada 21. decembra Direktīvu 89/48/EEK par vispārēju sistēmu tādu augstākās izglītības diplomu atzīšanai, ko piešķir par vismaz trīs gadu profesionālo izglītību (OV 1989, L 19, 16. lpp.; OV Īpašais izdevums latviešu valodā: 5. nod., 1. sēj., 337. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 14. maija Direktīvu 2001/19/EK (OV L 206, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "Direktīva 89/48"), nav izpildījusi EKL 43. un 45. pantā, kā arī Direktīvā 89/48 noteiktos pienākumus.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

2 Direktīvas 89/48 preambulas 12. apsvērumā bija teikts, ka "vispārējā sistēma augstākās izglītības diplomu atzīšanai neierobežo [EKL 45.] panta piemērošanu [neliedz piemērot EKL 45. pantu]".

3 Direktīvas 89/48 2. pants bija izteikts šādā redakcijā:

"Šī direktīva attiecas uz jebkuru dalībvalsts pilsoni, kurš vēlas veikt reglamentētu kvalificētu darbu attiecīgajā dalībvalstī [strādāt reglamentētā profesijā uzņemošajā dalībvalstī] kā pašnodarbināta persona vai darbinieks.

Šo direktīvu nepiemēro profesijām, uz kurām attiecas atsevišķa direktīva, kas nosaka dalībvalstu diplomu savstarpējo atzīšanas kārtību."

4 Notāra amats nav ticis reglamentēts nevienā minētā 2. panta otrajā daļā paredzētajā tiesiskajā regulējumā.

5 Direktīvā 89/48 bija paredzēts transponēšanas termiņš, kas saskaņā ar tās 12. pantu beidzās 1991. gada 4. janvārī.

6 Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 7. septembra Direktīvas 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu (OV L 255, 22. lpp.) 62. pantā ir noteikts, ka Direktīva 89/48 kopš 2007. gada 20. oktobra ir atcelta.

7 Direktīvas 2005/36 preambulas 41. apsvērumā ir noteikts, ka tā "neskar [EKL] 39. panta 4. punkta un 45. panta piemērošanu [neliedz piemērot EKL 39. panta 4. punktu un 45. pantu], jo īpaši attiecībā uz notāriem".

Valsts tiesiskais regulējums

Notāru darbības vispārīgie noteikumi

8 Grieķijas tiesību sistēmā notāri savus amata pienākumus pilda kā brīvās profesijas pārstāvji. Šis amats tiek reglamentēts 2000. gada 16. marta Likumā 2830/2000 (*FEK A'* 96/16.3.2000; turpmāk tekstā — "Notāru kodekss").

9 Minētā kodeksa 1. panta 1. punktā ir noteikts, ka notāra amata pienākumi ir tostarp taisīt un glabāt dokumentus, ar kuriem tiek noformētas vai pierādītas noteiktas tiesiskas darbības, šajos dokumentos izdarīt atzīmi par izpildāmību, vīzēt privāti taisītus dokumentus, lai tie varētu tikt datēti ar noteiktu dienu, un apliecināt ieinteresēto personu paraksta īstumu.

10 Tajā pašā tiesību normā notārs ir definēts kā "nealgots valsts ierēdnis", jo atlīdzību tas saņem nevis no valsts, bet gan no saviem klientiem. Ikviens var brīvi izraudzīties notāru.

11 Notāru skaitu, to izvietojumu un prakses vietu nosaka atbilstoši tostarp Notāru kodeksa 2. un 17. pantam. Pirmajā no šīm tiesību normām ir paredzēts, ka notāri pilda savus amata pienākumus savas dzīvesvietas tiesu iecirkņa darbības rajonā.

12 Atbilstoši Notāru kodeksa 40. pantam notāru amata atlīdzību, kuras viena daļa ir nemainīga, bet otra — mainīga atkarībā no attiecīgajā notariālajā aktā norādītās vērtības, nosaka ekonomikas un finanšu ministru, no vienas puses, un tieslietu ministra, no otras puses, vienotā lēmumā, no kuriem jaunākais ir Lēmums 100692(1)/2009.

13 Saskaņā ar Notāru kodeksa 153. pantu divi vai vairāki pilntiesīgi notāri, kuru dzīvesvieta atrodas vienā tiesu iecirknī, savus amata pienākumus var pildīt civiltiesiskas sabiedrības formā.

14 Lai ieinteresētā persona varētu Grieķijā tikt iecelta par notāra amata kandidātu, tai atbilstoši Notāru kodeksa 19. pantam tostarp jābūt Grieķijas pilsonim.

Notariālās darbības

15 Jautājumā par dažādām notāra darbībām Grieķijas tiesību sistēmā nav strīda par to, ka tā pamatuzdevums ir taisīt apliecinātus aktus. Atkarībā no apliecināmā akta tā notariālā noformēšana var būt obligāta vai fakultatīva. Veicot šo noformēšanu, notārs konstatē, ka ir izpildīti visi attiecīgā akta noformēšanai likumā prasītie priekšnosacījumi, kā arī attiecīgo dalībnieku tiesībspēju un rīcībspēju.

16 No Civilprocesa kodeksa VIII nodaļā ar virsrakstu "Dokumenti" esošā 438. panta izriet, ka apliecināts akts ir publisks dokuments, kuru taisījis kāds valsts ierēdnis un kas ir pilnīgs pierādījums, izmantojams attiecībā pret jebkuru personu, visam tam, ko šis valsts ierēdnis ir apliecinājis par sevis vai savā klātbūtnē izdarītu.

17 Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 904. panta 2. punktu notariālie akti ir izpildāmi. Šajā tiesību normā ar šādu izpildāmību turklāt tiek apveltīti tostarp arī brīdinājumi un akti, kas likumā atzīti par izpildu dokumentiem. Lai notariālie akti būtu izpildāmi, tajos saskaņā ar šā paša kodeksa 918. pantu notāram jāizdara atzīme par izpildāmību.

18 Atbilstoši 1995. gada 19. jūnija Likuma 2318/1995 par tiesu izpildītāju kodeksu (*FEK A'* 126/19.6.1995) 1. panta 2. punktam tiesu nolēmumus, kā arī izpildāmos aktus vai dokumentus izpildīt ir tiesu izpildītāja kompetencē.

19 Turklāt no Civilprocesa kodeksa 933. un nākamajiem pantiem izriet, ka ar visiem iebildumiem saistībā ar izpildes kārtību vēršas tiesā.

20 Saistībā ar piespiedu izpildi notāra loma būtībā ir veikt pārdošanu izsolē atbilstoši Civilprocesa kodeksa 959.–981., 988. un 998.–1021. panta noteikumiem.

21 Attiecīgajās minētā kodeksa normās noteikts, ka izpildrakstu vispirms izpilda tiesu izpildītājs, kurš parādniekam izsniedz samaksas pieprasījumu. Parādniekam ir atvēlēts laiks tā izpildei. Šā termiņa beigās un ja parādnieks pa to laiku nav veicis izpildi, attiecīgā nekustamā manta tiek apķīlāta ar tiesu izpildītāja rīkojumu, pēc kura šis rīkojums tiek ierakstīts hipotēku reģistrā. Tiesu izpildītājs pēc tam vajadzības gadījumā nosaka dienu, kad veicama pārdošana izsolē, norīko notāru un tam uzdod veikt minēto pārdošanu. Visbeidzot notārs veic pārdošanu izsolē un konkursa gadījumā sagatavo pārdošanas nosacījumus, kuros norāda, ka pirkuma maksa pienākas kreditoriem un vajadzības gadījumā sagatavo kreditoru sarakstu. Izpildu dokumenta spēkā esamības, piespiedu izpildes procedūras vai parādsaistību apstrīdēšanas gadījumā lieta atbilstoši minētā kodeksa 933. un nākamajiem pantiem tiek nodota tiesai.

22 Turklāt noteikti darījumi, lai tie būtu spēkā, ir jānoslēdz ar notariālu aktu. To starpā ir lietu tiesību uz nekustamu mantu radīšana un nodošana. Saskaņā ar Civilkodeksa 1033. pantu, lai nodotu īpašumtiesības uz nekustamu mantu, īpašniekam jāvienojas ar ieguvēju par īpašumtiesību nodošanu šim pēdējam uz tiesiska pamata, un šo vienošanos jānoformē notariālā aktā. Notariālai apliecināšanai pakārtota ir arī citu aktu, proti, tostarp paternitātes brīvprātīgas atzīšanas, nekustamas mantas dāvināšanas un novēlējumu, spēkā esamība.

23 Notārs darbojas arī sabiedrību tiesību jomā. Tādējādi, piemēram, akciju sabiedrību un sabiedrību ar ierobežotu atbildību dibināšanas aktiem, kā arī noteiktiem šo sabiedrību pārveides un apvienošanās aktiem, lai tie būtu spēkā, atbilstoši attiecīgajiem Likuma 2190/1920 par akciju sabiedrībām (*FEK A'* 37/30.3.1963) un Likuma 3190/1955 par sabiedrībām ar ierobežotu atbildību (*FEK A'* 91/16.4.1955) noteikumiem ir jābūt taisītiem pie notāra. Turklāt minēto sabiedrību dibināšanai attiecīgi vajadzīgs attīstības ministra vai tiesas, kuras piekritībā ir lieta, apstiprinājums. Juridiskās personas tiesības tās iegūst pēc to statūtu, dibināšanas dokumentu un administratīvā lēmuma, ar kuru statūti ir apstiprināti, publicēšanas akciju sabiedrību reģistrā vai sabiedrību ar ierobežotu atbildību reģistrā, kā arī *Oficiālajā Vēstnesī*. Tāpat nodibinājuma izveidei, kas saskaņā ar Civilkodeksa 109. pantu ir jāveic ar notariālu aktu, atbilstoši šā kodeksa 112. pantam ir jāsaņem kompetentās iestādes apstiprinājums.

Pirmstiesas procedūra

24 Komisija saņēma sūdzību par pilsonības nosacījumu, kas Grieķijā ir noteikts iecelšanai notāra amatā. Izskatījusi šo sūdzību, Komisija 2000. gada 14. novembra brīdinājuma vēstulē lūdza Grieķijas Republikai divu mēnešu laikā iesniegt savus apsvērumus

jautājumā, pirmkārt, par minētā pilsonības nosacījuma atbilstību EKL 45. panta pirmajai daļai, kā arī, otrkārt, par Direktīvas 89/48 netransponēšanu attiecībā uz notāra amatu.

25 Uz minēto brīdinājuma vēstuli Grieķijas Republika atbildēja ar 2001. gada 27. februāra vēstuli.

26 2002. gada 12. jūlijā Komisija šai dalībvalstij nosūtīja papildu brīdinājuma vēstuli, kurā tika pārmests, ka tā nav izpildījusi EKL 43. panta un 45. panta pirmajā daļā, kā arī Direktīvā 89/48 noteiktos pienākumus.

27 Uz šo papildu brīdinājuma vēstuli minētā dalībvalsts atbildēja ar 2002. gada 8. oktobra vēstuli.

28 Nebūdama pārliecināta ar Grieķijas Republikas izvirzītajiem argumentiem, Komisija 2006. gada 18. oktobrī šai dalībvalstij nosūtīja argumentētu atzinumu, kurā secināja, ka tā nav izpildījusi EKL 43. pantā un 45. panta pirmajā daļā, kā arī Direktīvā 89/48 noteiktos pienākumus. Šī iestāde aicināja Grieķijas Republiku veikt vajadzīgos pasākumus šā argumentētā atzinuma prasību izpildei divu mēnešu laikā pēc tā saņemšanas.

29 2006. gada 22. decembra vēstulē Grieķijas Republika izklāstīja iemeslus, kādēļ tā Komisijas aizstāvēto nostāju uzskata par nepamatotu.

30 Šādos apstākļos Komisija nolēma celt šo prasību.

Par prasību

Par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes iestāšanās lietā pieņemamību

31 Grieķijas Republika uzskata, ka Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes iestāšanās raksts ir nepieņemams, tāpēc ka pretēji Tiesas Statūtu 40. panta ceturtajā daļā un tās Reglamenta 93. panta 4. punkta noteiktajam tā neizvirza prasījumus, ar kuriem tiktu atbalstīti Komisijas prasījumi. Minētais pieteikums esot nepieņemams arī tiktāl, ciktāl Apvienotā Karaliste esot atsaukusies, no vienas puses, vienīgi uz Direktīvu 2005/36, lai gan šī prasība attiecas uz Direktīvu 89/48, un, no otras puses, uz EKL 39. panta 4. punktu, lai gan strīda priekšmets ar šo tiesību normu nav saistīts.

32 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas Statūtu 40. panta ceturto daļu ar iestāšanās raksta prasījumiem drīkst atbalstīt tikai kāda lietas dalībnieka prasījumus.

33 Tāpat Reglamenta 93. panta 4. punktā ir noteikts, ka persona, kas iestājas lietā, pieņem lietu tādu, kāda tā ir iestāšanās brīdī.

34 Prasījums, kādu Apvienotā Karaliste izvirza iestāšanās rakstā, ir formulēts šādi:

"Notāra amats ietilpst Direktīvas [2005/36] piemērošanas jomā. Noteiktas notāru veiktās darbības no [minētās] direktīvas piemērošanas jomas varētu izslēgt tikai tad,

ja Tiesa secinātu, ka uz šīm darbībām attiecas [šīs] direktīvas preambulas 41. apsvērumā paredzētais izņēmums saskaņā ar EKL 39. panta 4. punktu un/vai 45. pantu."

35 Jākonstatē, ka Komisija savā prasībā nelūdz Tiesu konstatēt, ka Grieķijas Republika nav izpildījusi EKL 39. panta 4. punktā un Direktīvā 2005/36 noteiktos pienākumus.

36 Tomēr, pat ja Apvienotās Karalistes iestāšanās lietā šādi aprakstītais mērķis burtiski šķiet atšķirīgs no tā, kāds pamatoti drīkst būt iestāšanās rakstam, lasot strīdīgo iestāšanās rakstu kopumā un no tā konteksta, secināms, ka Apvienotās Karalistes izvirzītie argumenti ir vērsti uz to, lai, vairojot lietā skaidrību, sekmētu Komisijas prasības apmierināšanu.

37 Šo vērtējumu nemaina abas Grieķijas Republikas izvirzītās iebildes. Proti, jautājumā par atsaucēm uz Direktīvu 2005/36, kas izdarītas minētajā iestāšanās rakstā, jākonstatē, ka saskaņā ar Apvienotās Karalistes teikto šī pēdējā būtībā no jauna apstiprina ar to aizstātās Direktīvas 89/48 tiesību normas.

38 Tieši tādēļ minētā dalībvalsts ir izvēlējusies savā iztirzājumā atsaukties uz Direktīvu 2005/36, liekot noprast, ka tas vienlīdz attiecas uz Direktīvu 89/48.

39 Turklāt jautājumā par tajā pašā iestāšanās rakstā izdarītajām atsaucēm uz EKL 39. panta 4. punktu jānorāda, ka Apvienotā Karaliste skaidri atzīst, ka šī tiesību norma šajā lietā nav piemērojama, bet uzskata, ka Tiesas judikatūra par šo pantu turpretim ir pēc analoģijas piemērojama attiecībā uz EKL 45. panta pirmo daļu.

40 Tādēļ jāuzskata, ka Apvienotās Karalistes iestāšanās raksts ir pieņemams.

Par pirmo iebildumu

Lietas dalībnieku argumenti

41 Ar pirmo iebildumu Komisija lūdz Tiesu konstatēt, ka, paredzēdama, ka notāra amatā var tikt iecelti vienīgi tās pilsoņi, Grieķijas Republika nav izpildījusi EKL 43. pantā un 45. panta pirmajā daļā noteiktos pienākumus. Šī iestāde paskaidro, ka ar minēto iebildumu tā Grieķijas Republiku vaino EKL 43. panta pārkāpumā, un šo pārkāpumu neattaisno EKL 45. panta pirmajā daļā paredzētā atkāpe.

42 Ievadā Komisija uzsver, ka dažās dalībvalstīs iespēja tikt ieceltam notāra amatā nav pakārtota nevienam pilsonības nosacījumam un ka citās dalībvalstīs, kā, piemēram, Spānijas Karalistē, Itālijas Republikā un Portugāles Republikā, šis nosacījums ir ticis atcelts.

43 Šī iestāde atgādina, pirmām kārtām, ka EKL 43. pants ir viena no Savienības tiesību pamatnormām, kuras mērķis ir nodrošināt pret ikvienu kādas dalībvalsts pilsoni, kas kaut vai daļēji apmetas kādā citā dalībvalstī, lai tur darbotos kā pašnodarbināta persona, tādu pašu attieksmi kā pret saviem pilsoņiem, un tajā ir aizliegta jebkāda diskriminācija pilsonības dēļ.

44 Minētā iestāde, kā arī Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste apgalvo, ka EKL 45. panta pirmā daļa jāinterpretē autonomi un vienveidīgi (1988. gada 15. marta spriedums lietā 147/86 Komisija/Grieķija, *Recueil*, 1637. lpp., 8. punkts). Tā kā šajā pantā ir paredzēts izņēmums no brīvības veikt uzņēmējdarbību attiecībā uz darbībām, ar kurām notiek dalība valsts varas īstenošanā, to turklāt esot jāinterpretē šauri (1974. gada 21. jūnija spriedums lietā 2/74 *Reyners*, *Recueil*, 631. lpp., 43. punkts).

45 Tātad EKL 45. panta pirmajā daļā paredzētais izņēmums esot attiecināms tikai uz darbībām, kuras pašas par sevi ir tieša un konkrēta dalība valsts varas īstenošanā (iepriekš minētais spriedums lietā *Reyners*, 44. un 45. punkts). Saskaņā ar Komisijas teikto valsts varas īstenošanas jēdziens nozīmē, ka tiek izmantotas tādas lēmumu pieņemšanas pilnvaras, kuras ir plašākas par vispārīgajās tiesībās paredzētajām un kuras izpaužas kā spēja rīkoties neatkarīgi no citu subjektu gribas vai pat pret šo gribu. Proti, saskaņā ar Tiesas judikatūru valsts vara izpaužoties piespiešanas tiesību izmantošanā (1998. gada 29. oktobra spriedums lietā C-114/97 Komisija/Spānija, *Recueil*, I-6717. lpp., 37. punkts).

46 Pēc Komisijas un Apvienotās Karalistes domām, darbības, ar kurām notiek dalība valsts varas īstenošanā, ir jānošķir no vispārējās interesēs veiktajām. Proti, vispārējās interesēs dažādām profesijām esot piešķirtas īpašas pilnvaras, tomēr ar tām nenotiek dalība valsts varas īstenošanā.

47 EKL 45. panta pirmās daļas piemērošanas jomā neietilpstot arī darbības, ar kurām tiek palīdzēts valsts varas darbībai vai tā tiek atbalstīta (šajā ziņā skat. 1993. gada 13. jūlija spriedumu lietā C-42/92 *Thijssen*, *Recueil*, I-4047. lpp., 22. punkts).

48 Turklāt Komisija un Apvienotā Karaliste atgādina, ka EKL 45. panta pirmā daļa principā attiecas uz noteiktām darbībām, nevis visu amatu kopumā, ja vien attiecīgās darbības nav nodalāmas no minētajā amatā veikto darbību kopuma.

49 Komisija, otrām kārtām, izvērtē dažādās darbības, ko notārs veic Grieķijas tiesību sistēmā.

50 Pirmkārt, jautājumā par aktu un līgumu apliecināšanu Komisija apgalvo, ka notārs, konsultējot to dalībniekus, vienīgi apliecina viņu gribu un apvelta šo gribu ar tiesiskām sekām. Veicot šīs darbības, notāram neesot nekādu lēmumu pieņemšanas tiesību attiecībā uz dalībniekiem. Tādējādi ar apliecināšanu tiekot vienīgi apstiprināta šo pēdējo iepriekšēja vienošanās. Tam, ka noteikti akti ir obligāti jāapliecina, neesot nozīmes, ievērojot, ka obligāta ir procedūru virkne, kuras tomēr nav valsts varas īstenošanas izpausme.

51 Tas pats esot sakāms par pierādīšanas kārtības, kas saistīta ar notariālajiem aktiem, īpatnībām, jo ar līdzīgu pierādījuma spēku ir apveltīti arī tādi citi ar valsts varas īstenošanu nesaistīti akti kā zvērinātu mežsargu uzrakstītie protokoli. Nozīmes neesot arī tam, ka notārs, sastādot notariālu aktu, uzņemas atbildību par to. Proti, tā tas esot vairumā tādu brīvo profesiju pārstāvju, kā advokāti, arhitekti vai ārsti, gadījumā.

52 Jautājumā par apliecinātu aktu izpildāmību Komisija uzskata, ka atzīme par izpildāmību tiek izdarīta pirms izpildes *stricto sensu* un nav tās daļa. Tādējādi ar šo izpildāmību notāriem netiekot piešķirtas nekādas piespiešanas tiesības. Turklāt iespējamos iebildumus izskatot nevis notārs, bet tiesnesis.

53 Otrkārt, jautājumā par notāru uzdevumiem sabiedrību un biedrību tiesību jomā Komisija uzskata, ka notārs vienīgi izpilda noteiktus likumā paredzētus procesuālus nosacījumus juridiskas personas radīšanai. Turklāt šos uzdevumus vienlīdz varot pildīt arī juriskonsulti un advokāti.

54 Treškārt, jautājumā par notāru uzdevumiem tiesību uz nekustamu mantu radīšanas un nodošanas jomā tie neietverot nekādas lēmumu pieņemšanas pilnvaras, kuras būtu plašākas par vispārīgajās tiesībās paredzētajām. Tas pats esot sakāms par notāra uzdevumiem saistībā ar tādu noteiktu aktu noformēšanu kā tostarp dāvinājumi, paternitātes brīvprātīga atzīšana un novēlējumi.

55 Ceturtkārt, arī notāra dalība piespiedu izpildē neesot valsts varas īstenošana izpausme, jo tā loma drīzāk līdzinās pārdošanas publiskā izsolē rīkotāja lomai.

56 Visbeidzot, Komisija un Apvienotā Karaliste piebilst, ka lieta C-405/01 *Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española*, kurā pieņemts 2003. gada 30. septembra spriedums (*Recueil*, I-10391. lpp.), uz kuru savos rakstveida apsvērumos atsaucas vairākas dalībvalstis, attiecas uz plašu virkni drošības uzturēšanas funkciju, kārtības uzturēšanas pilnvarām, kā arī kompetencēm notāra darbības un civilstāvokļa aktu

jomā, ko īsteno tirdzniecības kuģu kapteiņi un viņu vietnieki. Tādēļ Tiesai neesot bijusi iespēja dažādās notāru veiktās darbības sīki iztirzāt saistībā ar EKL 45. panta pirmo daļu. Tādēļ no minētā sprieduma vien neesot secināms, ka šī tiesību norma būtu piemērojama notāriem.

57 Ievadā Grieķijas Republika apgalvo, ka šis iebildums nav pamatots, jo attiecas uz apgalvotu vienlaicīgu EKL 43. panta un 45. panta pārkāpumu, lai gan, piemērojot vienu no šīm abām tiesību normām, nav piemērojama otra.

58 Jautājumā par dalības valsts varas īstenošanā jēdzienu EKL 45. panta pirmās daļas izpratnē šī dalībvalsts uzskata, ka šis jēdziens jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā paredzētais izņēmums attiecas uz darbībām, kurās tiek izmantotas prerogatīvas, kas ir plašākas par vispārējās tiesībās paredzētajām. Taču iepriekš minētajā spriedumā lietā *Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española* Tiesa esot apstiprinājusi, ka notārs piedalās valsts varas īstenošanā.

59 Jautājumā par notāra dalības valsts varas īstenošanā tiešumu un konkrētumu Grieķijas Republika uzskata, ka šī dalība jāvērtē, ņemot vērā virkni kritēriju, proti, pirmkārt, vai notāra darbības tādas ir būtībā un galvenokārt, nevis papildu kārtā jeb sekundāri, otrkārt, vai šīs darbības tiek veiktas regulāri un pastāvīgi, nevis sporādiski jeb izņēmuma kārtā, treškārt, šādi veicama ievērojama daļa attiecīgo darbību un, ceturtkārt, tām ir jāietekmē tiesas vērtējums (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Reyners*, 53. punkts, un 1991. gada 10. decembra spriedumu lietā C-306/89 Komisija/Grieķija, *Recueil*, I-5863. lpp., 7. punkts). Grieķijas tiesību sistēmā notāra veikto darbību gadījumā šie kritēriji esot izpildīti. Tādējādi notāra loma neesot vērtējama, ņemot vērā tikai lēmumu pieņemšanas pilnvaru izmantošanu, kā to ierosina Komisija.

60 Tas, ka tostarp juridisku personu radīšana un to juridiskās personas tiesību pārveide, tiesību uz nekustamu mantu radīšana un nodošana, kā arī piespiedu izpildes uzraudzība ir obligāti jānoformē notariālā kārtībā, pierādot, ka notārs tieši un konkrēti piedalās valsts varas īstenošanā.

61 Šajā ziņā Grieķijas Republika norāda, pirmām kārtām, ka notārs noformē nodibinājuma, akciju sabiedrības, Eiropas akciju sabiedrības un sabiedrības ar ierobežotu atbildību dibināšanas aktus. Turklāt ikviena šo pēdējo juridiskās personas tiesību pārveide, lai tā būtu spēkā, ir jānoformē notariālā kārtībā. Juridiskās personas tiesību piešķiršana tām, kā arī minētās personas formas mainīšana esot valsts varas prerogatīvas.

62 Otrām kārtām, vienlīdz obligāti notariālā kārtībā esot jānoformē arī tiesību uz nekustamu mantu radīšana un nodošana. Bez notariāla akta nevarot notikt neviena īpašumtiesību vai citu lietu tiesību iegūšana. Tas pats esot sakāms par paternitātes brīvprātīgu atzīšanu, nekustamas mantas dāvināšanu *inter vivos* un novēlējumiem.

63 Trešām kārtām, notāra piedalīšanās esot obligāta piespiedu izpildes procedūrā un konkrētāk — saistībā ar kustamas un nekustamas mantas, kuģu un gaisa kuģu piespiedu pārdošanu izsolē. Tādējādi apķīlāšanas gadījumā notārs esot tiesīgs veikt tostarp kreditoru grupēšanu un līdzekļu sadali to starpā. Analoģiski uzdevumi esot uzticēti notāram saistībā ar grūtībās nonākušo uzņēmumu likvidāciju īpašā kārtībā. Šajos gadījumos notāram, pēc Grieķijas Republikas domām, esot piespiešanas tiesības.

64 Ceturtām kārtām, šī dalībvalsts uzsver, ka notariālie akti ir izpildu dokumenti bez vajadzības iepriekš vērsties tiesā. Tālab minētajos aktos esot jāizdara atzīme par izpildāmību. Tāpat notāra kompetencē esot sagatavot protestus vekseļu vai čeku neatzīšanas vai neapmaksas gadījumā. Šīs darbības, pēc Grieķijas Republikas domām, esot sagatavošanas posms vai nu piespiedu izpildei, vai prasībai tiesā.

Tiesas vērtējums

— Ievada apsvērumi

65 Ar pirmo iebildumu Komisija pārmet Grieķijas Republikai, ka tā, pretēji EKL 43. pantā noteiktajam paredzēdama, ka notāra amatā var tikt iecelti vienīgi tās pilsoņi, liedz citu dalībvalstu pilsoņiem apmesties tās teritorijā, lai strādātu minētajā amatā.

66 Šis iebildums tātad attiecas vienīgi uz darbībai šajā amatā Grieķijas regulējumā prasīto pilsonības nosacījumu EKL 43. panta izpratnē.

67 Tādēļ jāprecizē, ka minētais iebildums neattiecas nedz uz notariāta statusu un organizēšanu Grieķijas tiesību sistēmā, nedz uz citiem nosacījumiem iecelšanai notāra amatā šajā dalībvalstī, izņemot to, kas attiecas uz pilsonību.

68 Turklāt ir jāuzsver, kā tiesas sēdē norādījusi Komisija, ka pirmais iebildums neattiecas arī uz EK līguma normu par pakalpojumu sniegšanas brīvību piemērošanu. Minētais iebildums neattiecas arī uz Līguma normu par darba ņēmēju pārvietošanās brīvību piemērošanu.

— Par lietas būtību

69 Vispirms jāatgādina, ka EKL 43. pants ir viena no Savienības tiesību pamatnormām (šajā ziņā skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *Reyners*, 43. punkts).

70 Uzņēmējdarbības jēdziens šīs tiesību normas izpratnē ir ļoti plašs, paredzot Savienības pilsonim iespēju pastāvīgi un ilgstoši piedalīties tādas dalībvalsts saimnieciskajā dzīvē, kas nav viņa izcelsmes dalībvalsts, un no tā gūt labumu, tādējādi veicinot ekonomisko un sociālo mijiedarbību Eiropas Savienības teritorijā pašnodarbinātības jomā (skat. it īpaši 2008. gada 22. decembra spriedumu lietā C-161/07 Komisija/Austrija, Krājums, I-10671. lpp., 24. punkts).

71 Dalībvalstu pilsoņiem atzītā brīvība veikt uzņēmējdarbību citu dalībvalstu teritorijā ietver tostarp iespēju veikt pašnodarbinātas personas darbību un to īstenot nosacījumos, kādi uzņēmējdarbības dalībvalsts tiesību aktos paredzēti saviem pilsoņiem (skat. it īpaši 1986. gada 28. janvāra spriedumu lietā 270/83 Komisija/Francija, *Recueil*, 273. lpp., 13. punkts, un šajā ziņā iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Austrija, 27. punkts). Citiem vārdiem sakot, EKL 43. pantā visām dalībvalstīm ir aizliegts tiesību aktos attiecībā uz personām, kas izmanto brīvību tajā veikt uzņēmējdarbību, paredzēt tādus šīs darbības veikšanas nosacījumus, kas atšķiras no saviem pilsoņiem paredzētajiem nosacījumiem (iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Austrija, 28. punkts).

72 Tādējādi EKL 43. panta mērķis ir nodrošināt, lai attieksme pret visiem dalībvalstu pilsoņiem, kas apmetas kādā citā dalībvalstī, lai tur veiktu pašnodarbinātas personas darbību, būtu tāda pati kā pret pašu pilsoņiem, un tajā kā brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums ir aizliegta jebkāda no valsts tiesību aktiem izrietoša diskriminācija pilsonības dēļ (iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Francija, 14. punkts).

73 Taču šajā lietā strīdīgajos tiesību aktos iespēja tikt ieceltam notāra amatā tiek paredzēta tikai Grieķijas pilsoņiem un šādi tiek noteikta atšķirīga attieksme pilsonības dēļ, kas EKL 43. pantā ir principā aizliegta.

74 Grieķijas Republika tomēr apgalvo, ka notāra darbības neietilpst EKL 43. panta piemērošanas jomā, jo ar tām notiekot dalība valsts varas īstenošanā EKL 45. panta pirmās daļas izpratnē. Tātad vispirms jāizpēta valsts varas īstenošanas jēdziena tvērums šīs pēdējās tiesību normas izpratnē un pēc tam jāpārbauda, vai šim jēdzienam atbilst Grieķijas tiesību sistēmā notāriem uzticētās darbības.

75 Jautājumā par jēdzienu "valsts varas īstenošana" EKL 45. panta pirmās daļas izpratnē ir jāuzsver, ka, to izvērtējot, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru jāņem vērā, ka no pašām Savienības tiesībām izriet šajā tiesību normā noteiktie ierobežojumi pieļautajiem izņēmumiem no brīvības veikt uzņēmējdarbību principa, lai novērstu, ka ar dalībvalstu vienpusēji pieņemtām tiesību normām Līgumam tiktu liegta lietderīgā iedarbība brīvības veikt uzņēmējdarbību jomā (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Reyners*, 50. punkts; iepriekš minēto 1988. gada 15. marta spriedumu lietā Komisija/Grieķija, 8. punkts, un 2009. gada 22. oktobra spriedumu lietā C-438/08 Komisija/Portugāle, Krājums, I-10219. lpp., 35. punkts).

76 Pastāvīgajā judikatūrā arī ir noteikts, ka EKL 45. panta pirmajā daļā ir paredzēta atkāpe no pamatnoteikuma par brīvību veikt uzņēmējdarbību. Šī atkāpe ir jāinterpretē tādējādi, lai tā būtu piemērojama tikai galīgas nepieciešamības gadījumā to interešu aizsardzībai, ko šī tiesību norma ļauj aizstāvēt dalībvalstīm (iepriekš minētais 1988. gada

15. marta spriedums lietā Komisija/Grieķija, 7. punkts; iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Spānija, 34. punkts; 2006. gada 30. marta spriedums lietā C-451/03 *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, Krājums, I-2941. lpp., 45. punkts; 2007. gada 29. novembra spriedums lietā C-393/05 Komisija/Austrija, Krājums, I-10195. lpp., 35. punkts, un iepriekš minētais spriedums lietā C-404/05 Komisija/Vācija, Krājums, I-10239. lpp., 37. un 46. punkts, kā arī iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Portugāle, 34. punkts).

77 Turklāt Tiesa ir vairākkārt uzsvērusi, ka EKL 45. panta pirmajā daļā paredzētā atkāpe ir piemērojama tikai darbībām, kuras pašas par sevi ir tieša un konkrēta dalība valsts varas īstenošanā (iepriekš minētie spriedumi lietā *Reyners*, 45. punkts; lietā *Thijssen*, 8. punkts; lietā Komisija/Spānija, 35. punkts; lietā *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, 46. punkts; lietā Komisija/Vācija, 38. punkts, un lietā Komisija/Portugāle, 36. punkts).

78 Šajā ziņā Tiesai ir bijusi iespēja paust viedokli, ka no EKL 45. panta pirmajā daļā paredzētās atkāpes ir izslēgtas noteiktas valsts varas īstenošanu papildinošas vai sagatavojošas darbības (šajā ziņā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Thijssen*, 22. punkts; lietā Komisija/Spānija, 38. punkts; lietā *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, 47. punkts; lietā Komisija/Vācija, 38. punkts, un lietā Komisija/Portugāle, 36. punkts) vai noteiktas darbības, kuru īstenošana, lai arī tā ietver regulāru un institucionālu saziņu ar pārvaldes iestādēm vai tiesām vai pat obligātu atbalstu to darbībai, minēto iestāžu rīcības brīvību un lemšanas tiesības neskar (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Reyners*, 51. un 53. punkts), vai noteiktas darbības, kas neietver lemšanas tiesību (šajā ziņā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Thijssen*, 21. un 22. punkts; 2007. gada 29. novembra spriedumu lietā Komisija/Austrija, 36. un 42. punkts; lietā Komisija/Vācija, 38. un 44. punkts, kā arī lietā Komisija/Portugāle, 36. un 41. punkts), piespiešanas tiesību (šajā ziņā skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Spānija, 37. punkts) vai arī piespiedu pasākumu veikšanas tiesību (šajā ziņā skat. 2003. gada 30. septembra spriedumu lietā C-47/02 *Anker* u.c., *Recueil*, I-10447. lpp., 61. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Portugāle, 44. punkts) izmantošanu.

79 Iepriekš izklāstīto apsvērumu gaismā jāpārbauda, vai Grieķijas tiesību sistēmā notāriem uzticētās darbības ir tieša un konkrēta dalība valsts varas īstenošanā.

80 Tālab jāņem vērā attiecīgās profesijas pārstāvju veikto darbību raksturs (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Thijssen*, 9. punkts).

81 Grieķijas Republika un Komisija vienprātīgi atzīst, ka notāru pamatdarbība Grieķijas tiesību sistēmā ir, veicot vajadzīgās formalitātes, taisīt apliecinātus aktus. Lai to izdarītu, notāram esot jāpārbauda tostarp, ka ir izpildīti visi akta noformēšanai likumos prasītie nosacījumi. Apliecināts akts turklāt esot apveltīts ar pilnīgu pierādījuma spēku un esot izpildāms.

82 Šajā ziņā jāuzsver, ka saskaņā ar Grieķijas tiesību aktiem apliecina aktus vai vienošanās, ko brīvprātīgi noslēguši to dalībnieki. Proti, tie paši likumā noteiktajās robežās nosaka savu tiesību un pienākumu apmēru un brīvi izvēlas noteikumus, kurus tie vēlas ievērot, kad notāram apliecināšanai iesniedz kādu aktu vai vienošanos. Tādējādi šā pēdējā rīcībai iepriekš ir vajadzīga dalībnieku piekrišana vai gribas sakritība.

83 Turklāt notārs nedrīkst vienpusēji grozīt vienošanos, kuru tam lūgts apliecināt, iepriekš nesaņemot dalībnieku piekrišanu.

84 Notāriem uzticētā apliecināšanas darbība tātad pati par sevi nav tieša un konkrēta dalība valsts varas īstenošanā EKL 45. panta pirmās daļas izpratnē.

85 Šis secinājums nav apšaubāms tāpēc vien, ka noteikti akti vai noteiktas vienošanās ir obligāti jāapliecina, lai tie būtu spēkā. Proti, visnotaļ bieži dažādu aktu spēkā esamība valstu tiesību sistēmās un saskaņā ar paredzēto kārtību ir pakārtota formas prasībām vai arī obligātām apliecināšanas procedūrām. Tādēļ ar šo apstākli vien nepietiek, lai atbalstītu Grieķijas Republikas aizstāvēto tēzi.

86 Iepriekš minētais secinājums nav apšaubāms arī tāpēc vien, ka notāru pienākums pirms akta vai vienošanās apliecināšanas ir pārbaudīt, ka ir izpildīti visi šā akta vai šīs vienošanās noformēšanai likumā prasītie nosacījumi, un, ja tas tā nav, — atteikties veikt šo apliecināšanu.

87 Protams, notārs veic šo pārbaudi atbilstoši vispārēju interešu mērķim, proti, garantēt privātpersonu starpā noslēgto aktu likumību un tiesisko drošību. Tomēr ar tiekšanos uz šo mērķi vien nevar pamatot, ka tam vajadzīgās prerogatīvas būtu paredzētas tikai notāriem ar attiecīgās dalībvalsts pilsonību.

88 Ar to vien, ka darbībai ir vispārēju interešu mērķis, nepietiek, lai attiecīgo darbību uzskatītu par tiešu un konkrētu dalību valsts varas īstenošanā. Proti, lai arī nav strīda par to, ka saistībā ar dažādām reglamentētām profesijām veiktās darbības valstu tiesību sistēmās bieži vien ietver pienākumu to veicējiem censties sasniegt šādu mērķi, tomēr ar šīm darbībām netiek īstenota šī vara.

89 Tomēr tas, ka notāra darbībām ir vispārēju interešu mērķis, proti, tostarp garantēt privātpersonu starpā noslēgto aktu likumību un tiesisko drošību, ir primārs vispārējo

interešu apsvērums, kas var pamatot iespējamus EKL 43. panta ierobežojumus, kas izriet no notāru darbībai raksturīgajām īpatnībām kā, piemēram, kontrole, kurai notāri ir pakļauti tiem piemērotajās iecelšanas amatā procedūrās, to skaita un to teritoriālās piekritības ierobežojums vai arī noteikumi par to atlīdzību, neatkarību, [amatu] nesavienojamību un neatceļamību no amata, tiktāl, ciktāl ar šiem ierobežojumiem minētos mērķus iespējams sasniegt un tie ir vajadzīgi šim nolūkam.

90 Patiesība ir arī tas, ka notāram ir jāatsakās apliecināt likumā prasītajiem priekšnosacījumiem neatbilstošu darījumu vai vienošanos neatkarīgi no dalībnieku gribas. Tomēr pēc šādas atteikšanās šie pēdējie var brīvi izvēlēties, vai nu labot konstatēto nelikumību vai grozīt attiecīgā darījuma vai vienošanās noteikumus, vai arī no šā akta vai šīs vienošanās atteikties.

91 Jautājumā par notariālajam aktam piemītošo pierādījuma spēku un izpildāmību nav apstrīdams, ka tie minētajiem aktiem piešķir būtiskas tiesiskās sekas. Tomēr ar to vien, ka kāda konkrēta darbība ietver ar šādām sekām apveltītu aktu taisīšanu, nevar būt pietiekami, lai šo darbību uzskatītu par tiešu un konkrētu dalību valsts varas īstenošanā EKL 45. panta pirmās daļas izpratnē.

92 Proti, jautājumā par notariālajam aktam piemītošo pierādījuma spēku ir jāpaskaidro, ka tas ir daļa no pierādīšanas kārtības, kas noteikta attiecīgās tiesību sistēmas likumos. Likumā kādam konkrētam aktam piešķirtais pierādījuma spēks tātad tieši neietekmē to, vai ar šā akta sastādīšanu saistītā darbība pati par sevi ir tieša un konkrēta dalība valsts varas īstenošanā, kā tas ir prasīts judikatūrā (šajā ziņā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Thijssen*, 8. punkts, un lietā Komisija/Spānija, 35. punkts).

93 Turklāt nevar apgalvot, ka notariālais akts sava pierādījuma spēka dēļ būtu bezierunu kārtībā saistošs tiesai, kad tā īsteno savu rīcības brīvību, jo netiek apstrīdēts, ka tā lemj pēc savas iekšējās pārliecības, ņemot vērā visu informāciju par faktiem un pierādījumus, kas gūti tiesvedības gaitā.

94 Jautājumā par apliecināta akta izpildāmību jānorāda, kā ir atzinusi Grieķijas Republika, ka tā ļauj izpildīt šajā aktā noteikto pienākumu bez vajadzības iepriekš vērsties tiesā.

95 Tomēr ar apliecināta akta izpildāmību notāram nerodas tiesības, kas ietvertu tiešu un konkrētu dalību valsts varas īstenošanā. Proti, lai arī notāra izdarīta atzīme uz apliecināta akta par izpildāmību šo pēdējo apvelta ar izpildāmību, tās pamatā ir dalībnieku griba taisīt aktu vai vienošanos, kuru atbilstību likumam iepriekš pārbauda notārs, un tos apveltīt ar šādu izpildāmību.

96 Jāpārbauda arī, vai citas Grieķijas tiesību sistēmā notāriem uzticētās darbības, uz kurām atsaucas Grieķijas Republika, ietver tiešu un konkrētu dalību valsts varas īstenošanā.

97 Pirmām kārtām, jautājumā par notāram uzticētajiem uzdevumiem saistībā ar piespiedu izpildi jānorāda, ka tam galvenokārt ir uzticēts veikt pārdošanu izsolē un konkursa gadījumā sagatavot pārdošanas nosacījumus, kuros norāda, ka pirkuma maksa pienākas kreditoriem, un vajadzības gadījumā sagatavot kreditoru sarakstu.

98 Tomēr jākonstatē, pirmkārt, ka notāra kompetencē nav pašam veikt priekšmeta, attiecībā uz kuru veicama piespiedu izpilde, apķīlāšanu. Otrkārt, izpildu dokumenta spēkā esamības, piespiedu izpildes procedūras vai parādsaistību apstrīdēšana atbilstoši Civilprocesa kodeksa 933. un nākamajiem pantiem ir veicama tiesā.

99 Tādēļ redzams, ka notāriem saistībā ar piespiedu izpildi uzticētie uzdevumi tiek veikti tiesas uzraudzībā, kurai notāram ir jānosūta iespējamie iebildumi un kura turklāt pieņem galīgo lēmumu. Tādēļ šie uzdevumi paši par sevi nav uzskatāmi par tiešu un konkrētu dalību valsts varas īstenošanā (šajā ziņā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Thijssen*, 21. punkts; 2007. gada 29. novembra spriedumu lietā Komisija/Austrija, 41. un 42. punkts; lietā Komisija/Vācija, 43. un 44. punkts, kā arī lietā Komisija/Portugāle, 37. un 41. punkts).

100 Tas pats turklāt secināms par darbībām, kuras notārs veic saistībā ar grūtībās nonākušo uzņēmumu likvidāciju īpašā kārtībā, jo šīs darbības, kā atzīst arī pati Grieķijas Republika, ir analoģiskas tām, kuras notārs veic saistībā ar piespiedu pārdošanu izsolē.

101 Turklāt attiecībā uz šā sprieduma 97.–100. punktā minētajām notāra darbībām jāpaskaidro, kā jau atgādināts tā 78. punktā, ka profesionāla darbība, lai arī tā ietver pat iespējami obligātu atbalstu tiesu darbībai, tomēr nav dalība valsts varas īstenošanā (iepriekš minētais spriedums lietā *Reyners*, 51. punkts).

102 Jautājumā, otrkārt, par notāra iesaistīšanos vekseļu vai čeku neatzīšanas vai neapmaksas gadījumā jānorāda, kā skaidri atzīst Grieķijas Republika, ka šī iesaistīšanās, sagatavojot protestu, ir sagatavošanas posms vai nu piespiedu izpildei, vai prasībai tiesā. Taču saskaņā ar pastāvīgo judikatūru valsts varas īstenošanu sagatavojošas darbības ir izslēgtas no EKL 45. panta pirmajā daļā paredzētās atkāpes (šajā ziņā skat. iepriekš

minētos spriedumus lietā *Thijssen*, 22. punkts; lietā Komisija/Spānija, 38. punkts; lietā *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, 47. punkts; lietā Komisija/Vācija, 38. punkts, un lietā Komisija/Portugāle, 36. punkts).

103 Treškārt, jautājumā par tādiem darījumiem un aktiem kā lietu tiesību uz nekustamu mantu radīšana un nodošana, nekustamas mantas dāvināšana, paternitātes brīvprātīga atzīšana un novēlējumi, kas, lai tie būtu spēkā, ir jānoslēdz ar notariālu aktu, ir jānorāda uz šā sprieduma 82.–95. punktā izklāstītajiem apsvērumiem.

104 Tas pats sakāms, ceturtkārt, par sabiedrību un nodibinājumu dibināšanas aktiem, kas, lai tie būtu spēkā, jānoformē ar apliecinātu aktu. Turklāt šajā ziņā jāpiebilst, no vienas puses, ka minēto organizāciju dibināšanai ir jāsaņem kompetentās iestādes apstiprinājums un, no otras puses, ka juridiskās personas tiesības tās iegūst, reģistrējot attiecīgajā reģistrā, kā arī publicējot *Oficiālajā Vēstnesī* statūtus, dibināšanas dokumentus un administratīvo lēmumu, ar kuru statūti ir apstiprināti.

105 Attiecībā uz notāru īpašo statusu Grieķijas tiesību sistēmā pietiek vien atgādināt, kā izriet no šā sprieduma 77. un 80. punkta, ka to, vai attiecīgās darbības ietilpst EKL 45. panta pirmajā daļā paredzētajā atkāpē, jāpārbauda, ņemot vērā pašu attiecīgo darbību iedabu, nevis šo statusu kā tādu.

106 Šajā ziņā tomēr ir jāizdara divi precizējumi. Pirmkārt, nav strīda par to, ka, izņemot gadījumus, kad notāra norīkošanu paredz tiesas ceļā, katram dalībniekam ir tiesības brīvi izvēlēties notāru. Lai arī notāru amata atlīdzība patiešām ir noteikta likumā, tomēr dažādu notāru sniegto pakalpojumu kvalitāte var atšķirties atkarībā tostarp no

attiecīgo personu profesionālajām spējām. No tā izriet, ka attiecīgās teritoriālās piekritības robežās notāri profesionālo darbību veic, kā secinājumu 18. punktā norāda ģenerāladvokāts, valsts varas īstenošanai neraksturīgos konkurences apstākļos.

107 Jānorāda, otrkārt, kā šajā jautājumā Grieķijas Republikas neapstrīdēta apgalvo Komisija, ka notāri ir tieši un personiski atbildīgi saviem klientiem par kaitējumu, kas rodas no jebkādas kļūdas, veicot savu darbību.

108 Jautājumā par argumentu, kuru Grieķijas Republika izvirza, pamatodamās uz iepriekš minēto spriedumu lietā *Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española*, jāpaskaidro, ka lieta, kurā taisīts šis spriedums, attiecās uz EKL 39. panta 4. punkta, nevis EKL 45. panta pirmās daļas interpretāciju. Turklāt no minētā sprieduma 42. punkta izriet, ka Tiesa, nospriežot, ka kuģu kapteiņiem un viņu vietniekiem uzticētās funkcijas ir dalība valsts varas prerogatīvu īstenošanā, bija ņēmusi vērā viņu veikto funkciju kopumu. Tātad kuģu kapteiņiem un viņu vietniekiem notariālo darbību jomā uzticētos pienākumus vien, proti, testamentu noformēšanu, glabāšanu un nodošanu, Tiesa neizvērtēja šķirti no tādām pārējām viņu pilnvarām kā tostarp viņiem piešķirtajām tiesībām veikt piespiedu pasākumus vai sodīt.

109 Turklāt ir jānoraida Grieķijas Republikas izvirzītā iebilde par to, ka šajā iebildumā esot pretruna, jo Komisija to vainojot vienlaicīgā EKL 43. panta un 45. panta pirmās daļas pārkāpumā. Šajā ziņā jānorāda, ka no prasības pieteikuma, to vērtējot globāli un ņemot vērā tā kontekstu, izriet, ka Komisija atbildētājai dalībvalstij pārmet EKL 43. panta pārkāpumu, kurš nav attaisnojams, ievērojot EKL 45. panta pirmo daļu. Proti, šīs abas Līguma normas, kā izriet no visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem,

ir jāvērtē kopā, jo EKL 43. pants ir norma, no kuras EKL 45. panta pirmajā daļā ir paredzēta atkāpe.

110 Šajos apstākļos jāsecina, ka notāra darbības, kā tās ir noteiktas pašreizējā Grieķijas tiesību sistēmā, nav dalība valsts varas īstenošanā EKL 45. panta pirmās daļas izpratnē.

111 Tādēļ jākonstatē, ka Grieķijas regulējumā iecelšanai notāra amatā prasītais pilsonības nosacījums rada EKL 43. pantā aizliegtu diskrimināciju pilsonības dēļ.

112 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, jākonstatē, ka pirmais iebildums ir pamatots.

Par otro iebildumu

Lietas dalībnieku argumenti

113 Komisija pārmet Grieķijas Republikai, ka tā nav transponējusi Direktīvu 89/48 attiecībā uz notāra amatu. Saskaņā ar tās teikto šis amats nevarot būt izslēgts no minētās direktīvas piemērošanas jomas, jo notārs tieši un konkrēti nepiedalās valsts varas īstenošanā.

114 Šī iestāde atgādina, ka Direktīvā 89/48 dalībvalstīm ir ļauts paredzēt vai nu zināšanu pārbaudi, vai adaptācijas laikposmu, ar ko varētu garantēt notāru gadījumā vajadzīgo augsto kvalifikācijas līmeni. Turklāt šīs direktīvas piemērošanas rezultātā tiekot nevis liegta notāru iecelšana amatā atlases ceļā, bet gan vienīgi dota iespēja minētajā atlasē piedalīties citu dalībvalstu pilsoņiem. Šāda piemērošana turklāt nekādi neietekmējot notāru iecelšanas kārtību.

115 Turklāt tas, ka šīs pašas direktīvas sagatavošanas gaitā nekad nav ticis iztirzāts jautājums par minētās direktīvas piemērošanu notāra amatam un ka attiecībā uz šo amatu nav pieņemta neviena nozares direktīva, neesot juridiskā ziņā derīgs arguments.

116 Tāpat tas vien, ka Savienības likumdevējs no kāda Savienības akta piemērošanas jomas ir izslēdzis noteiktas darbības, vēl nevarot izraisīt Direktīvas 89/48 nepiemērojamību attiecīgajām darbībām. Proti, gan Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 8. jūnija Direktīvas 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (Direktīva par elektronisko tirdzniecību) (OV L 178, 1. lpp.; OV Īpašais izdevums latviešu valodā: 13. nod., 25. sēj., 399. lpp.) 1. panta 5. punkta d) apakšpunktā, gan Direktīvas 2005/36 preambulas 41. apsvērumā notāra darbības tiek izslēgtas no šo direktīvu piemērošanas jomas tikai tiktāl, ciktāl tās ietver tiešu un konkrētu dalību valsts varas īstenošanā. Tātad tas esot vienkāršs izņēmums, kas nekādi neietekmē EKL 45. panta pirmās daļas interpretāciju. Jautājumā par Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīvas 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV L 376, 36. lpp.) 2. panta 2. punkta l) apakšpunktu, kurā no šīs direktīvas piemērošanas jomas ir izslēgtas notāra darbības, Komisija uzsver, ka tas, ka likumdevējs ir izvēlējies no minētās direktīvas piemērošanas jomas izslēgt kādu noteiktu darbību, nenozīmējot, ka šai darbībai būtu piemērojama EKL 45. panta pirmā daļa.

117 Arī Padomes 1977. gada 22. marta Direktīva 77/249/EEK par pasākumiem, kas palīdz advokātiem sekmīgi īstenot brīvību sniegt pakalpojumus (OV L 78, 17. lpp.; OV Īpašais izdevums latviešu valodā: 6. nod., 1. sēj. 52. lpp.), un Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 16. februāra Direktīva 98/5/EK par pasākumiem, lai atvieglotu advokāta profesijas pastāvīgu praktizēšanu dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā iegūta kvalifikācija (OV L 77, 36. lpp.; OV Īpašais izdevums latviešu valodā: 6. nod., 3. sēj., 83. lpp.), neattiecoties uz lietu, jo notariālās darbības no to piemērošanas jomas ir izslēgtas, lai ļautu noteiktām dalībvalstīm ar atšķirīgu tiesisko tradīciju kā, piemēram, Apvienotajai Karalistei, liegt advokātiem no citām dalībvalstīm veikt darbības, kas parasti ir notariālas, lai arī Apvienotajā Karalistē tās veic īpaša advokātu kategorija, proti, "solicitors".

118 Eiropas Parlamenta 2006. gada 23. marta rezolūcija par juridiskajām profesijām un vispārējām interesēm tiesību sistēmu darbībā (OV C 292E, 105. lpp.; turpmāk tekstā — "2006. gada rezolūcija") esot tikai un vienīgi politisks akts, kura saturs esot neviennozīmīgs, jo, no vienas puses, šīs rezolūcijas 17. punktā Eiropas Parlaments esot apgalvojis, ka EKL 45. pants ir piemērojams notāra amatam, bet, no otras puses, tās 2. punktā tas esot apstiprinājis 1994. gada 18. janvāra rezolūcijā par notariāta stāvokli un organizāciju Kopienas divpadsmit dalībvalstīs (OV C 44, 36. lpp.; turpmāk tekstā — "1994. gada rezolūcija") pausto nostāju, izsakot savu vēlmi, lai tiktu atcelts vairāku dalībvalstu regulējumā iecelšanai notāra amatā paredzētais pilsonības nosacījums.

119 Grieķijas Republika ievadā norāda, ka šī prasība ir vienīgi par Direktīvu 89/48, nevis Direktīvu 2005/36, lai arī pirms šīs prasības celšanas pirmā no tām ar šo pēdējo ir atcelta.

120 Šī dalībvalsts uzskata, pirmkārt, ka Direktīva 89/48, kā izriet no tās preambulas 12. apsvēruma, notāra amatam nav piemērojama. Turklāt jautājums par iespējamu tās piemērošanu šim amatam minētās direktīvas sagatavošanas gaitā nekad nav ticis

iztirzāts. Turklāt neesot nevienas nozares direktīvas, kas būtu piemērojama minētajam amatam, lai arī šādas direktīvas ir par citām profesijām. Šo interpretāciju apstiprinot virkne tādu atvasināto tiesību aktu kā šā sprieduma 116. un 117. punktā minētie, kuros no to piemērošanas jomas ir izslēgts notāra amats. Turklāt 1994. un 2006. gada rezolūcijas apliecinot to, ka, pēc Savienības likumdevēja domām, šī profesija ietilpst EKL 45. panta pirmajā daļā.

121 Otrkārt, Grieķijas Republika pārmet Komisijai, ka tā nav skaidri un pilnīgi izklāstījusi visus apgalvotā Direktīvas 89/48 pārkāpuma pamatā esošos faktiskos un tiesiskos apstākļus.

Tiesas vērtējums

— Par pieņemamību

122 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tas, vai, izskatot prasību, kas celta atbilstoši EKL 226. pantam, ir konstatējama pienākumu neizpilde, ir jāizvērtē, ņemot vērā Savienības tiesību normas, kas ir spēkā tā termiņa beigās, ko Komisija ir noteikusi attiecīgajai dalībvalstij argumentētā atzinuma prasību izpildei (skat. it īpaši 1999. gada 9. novembra spriedumu lietā C-365/97 Komisija/Itālija, *Recueil*, I-7773. lpp., 32. punkts; 2006. gada 5. oktobra spriedumu lietā C-275/04 Komisija/Beļģija, Krājums, I-9883. lpp., 34. punkts, un 2009. gada 19. marta spriedumu lietā C-270/07 Komisija/Vācija, Krājums, I-1983. lpp., 49. punkts).

123 Šajā lietā minētais termiņš beidzās 2006. gada 18. decembrī. Taču minētajā dienā Direktīva 89/48 joprojām bija spēkā, jo tā ar Direktīvu 2005/36 tika atcelta tikai kopš 2007. gada 20. oktobra. Tādēļ prasība, kas pamatota ar Direktīvas 89/48 netransponēšanu, nav bez priekšmeta (skat. pēc analoģijas 2009. gada 11. jūnija spriedumu lietā C-327/08 Komisija/Francija, 23. punkts).

124 Tādēļ Grieķijas Republikas iebilde ir jānoraida.

— Par lietas būtību

125 Komisija pārmet Grieķijas Republikai, ka tā neesot transponējusi Direktīvu 89/48 attiecībā uz notāra amatu. Tādēļ jāizvērtē, vai šī direktīva šim amatam ir piemērojama.

126 Šajā ziņā jāņem vērā tiesiskā regulējuma, kurā tā ietilpst, konteksts.

127 Tātad jānorāda, ka Direktīvas 89/48 preambulas 12. apsvērumā likumdevējs ir īpaši paredzējis, ka vispārējā sistēma augstākās izglītības diplomu atzīšanai nekādi "neierobežo [EKL 45.] panta piemērošanu [neliedz piemērot EKL 45. pantu]". Šādi izteiktā atrunā ir pausta likumdevēja griba EKL 45. panta pirmajā daļā ietilpstošās darbības neietvert šīs direktīvas piemērošanas jomā.

128 Taču Direktīvas 89/48 pieņemšanas laikā Tiesai vēl nebija bijusi iespēja spriest par to, vai notāra darbības ietilpst vai neietilpst EKL 45. panta pirmajā daļā.

129 Turklāt nākamajos gados pēc Direktīvas 89/48 pieņemšanas Parlaments šā sprieduma 118. punktā minētajās 1994. gada un 2006. gada rezolūcijās ir gan, no vienas puses, apstiprinājis, ka EKL 45. panta pirmā daļa bija pilnībā jāpiemēro attiecībā uz notāra amatu, gan, no otras puses, paudis vēlmi, lai tiktu atcelts iespējai nodarboties ar šo amatu paredzētais pilsonības nosacījums.

130 Turklāt laikā, kad tika pieņemta Direktīva 2005/36, ar kuru tika aizstāta Direktīva 89/48, pirmās no minētajām direktīvām preambulas 41. apsvērumā Savienības likumdevējs parūpējās paskaidrot, ka tā neliedz EKL 45. pantu piemērot "jo īpaši attiecībā uz notāriem". Taču, formulējot šādu atrunu, Savienības likumdevējs nav ieņēmis nostāju par EKL 45. panta pirmās daļas un tādēļ — Direktīvas 2005/36 piemērojamību attiecībā uz notāra darbībām.

131 Apliecinājums tam rodams tostarp šīs pēdējās direktīvas sagatavošanas materiālos. Proti, [likumdošanas atzinumā] par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par profesionālās kvalifikācijas atzīšanu (OV 2004, C 97E, 230. lpp.), kas 2004. gada 11. februārī pieņemts pirmajā lasījumā, Parlaments ierosināja Direktīvas 2005/36 tekstā īpaši norādīt, ka to nepiemēro notāriem. Lai arī šis priekšlikums netika saglabāts nedz Grozītajā priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu (COM(2004) 317, galīgā redakcija), nedz 2004. gada 21. decembra Kopējā nostājā (EK) Nr. 10/2005, ko Padome pieņēmusi saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 251. pantā noteikto procedūru, ar mērķi pieņemt Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu par profesionālās kvalifikācijas atzīšanu (OV 2005, C 58E, 1. lpp.), tas tā ir noticis nevis tāpēc, ka iecerētā direktīva

būtu piemērojama notāra amatam, bet gan tostarp tāpēc, ka "atkāpe no brīvības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības principiem attiecībā uz darbībām, kas ietver tiešu un konkrētu dalību valsts varas īstenošanā, [bija] paredzēta EKL 45. panta [pirmajā daļā]".

132 Šajā ziņā, ņemot vērā īpašos apstākļus, kādos norisēja likumdošanas process, kā arī no tiem izrietošo neskaidrību, kā izriet no iepriekš atgādinātā tiesību aktu konteksta, šķiet, nav konstatējams, ka argumentētajā atzinumā atvēlētā termiņa beigās ir bijis pietiekami skaidrs pienākums dalībvalstīm transponēt Direktīvu 89/48 attiecībā uz notāra amatu.

133 Tāpēc otrais iebildums ir jānoraida.

134 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, ir jāatzīst, ka, iecelšanu notāra amatā pakārtojot pilsonības nosacījumam, Grieķijas Republika nav izpildījusi EKL 43. pantā noteiktos pienākumus un pārējā daļā prasība ir noraidāma.

Par tiesāšanās izdevumiem

135 Saskaņā ar Reglamenta 69. panta 3. punktu, ja abiem lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, Tiesa var nolemt, ka tiesāšanās izdevumi ir jāsadala vai ka lietas dalībnieki sedz savus tiesāšanās izdevumus paši. Ņemot vērā, ka Komisijas prasība tika apmierināta tikai daļēji, ir jānolemj, ka katrs lietas dalībnieks sedz savus tiesāšanās izdevumus pats.

136 Atbilstoši tā paša reglamenta 69. panta 4. punkta pirmajai daļai dalībvalstis, kas ir iestājušās lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas. Tādēļ Čehijas Republika, Francijas Republika, Lietuvas Republika, Slovēnijas Republika, Slovākijas Republika un Apvienotā Karaliste sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) iecelšanu notāra amatā pakārtojot pilsonības nosacījumam, Grieķijas Republika nav izpildījusi EKL 43. pantā noteiktos pienākumus;

2) prasību pārējā daļā noraidīt;

3) Eiropas Komisija, Grieķijas Republika, Čehijas Republika, Francijas Republika, Lietuvas Republika, Slovēnijas Republika, Slovākijas Republika un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste sedz savus tiesāšanas izdevumus pašas.

[Paraksti]